

Tips til at reducere pattegrisedødeligheden på øko-bedrifter

Genetikken, hyttens udformning, klimaet i og omkring hytten og søernes huld er nogle af de vigtigste fokuspunkter.

Nye undersøgelser har afsløret at ihjellægning og sult er de primære dødsårsager for pattegrise i den økologiske produktion. Ihjellægning kan imidlertid skyldes mange forskellige ting. Det kan være, 1) at grisene er for svage fra fødslen, 2) at de fryser og derfor ikke søger væk fra soens varme, 3) at de ikke får den nødvendige råmælk (kamp om ressourcerne), 4) at soen ikke har de nødvendige moderegenskaber eller 5) at hytten ikke er indrettet godt nok til at varetage pattegrisenes tarv. Det er derfor vigtigt at have fokus både på søernes tilstand, klimaet i og omkring hytten, hyttens udformning og grisenes egnethed til driftsformen (genetik), når man vil reducere pattegrisedødeligheden på sin bedrift.

Øget risiko, når soen er gammel eller ikke har det rette huld

Risikoen er højere, når søerne har en høj alder, eller hvis de ikke har det rette huld. Søerne må ikke være for fede og især ældre søer må heller ikke være for tynde.

Det du kan gøre mht. søernes alder er:

- Hav rigeligt med polte at rekruttere fra
- Tilstræb minimum 25 pct. første lægs kuld
- Tommelfingerregel: max 6 kuld pr. so

Det du kan gøre mht. huldstyringer er:

- Vær omhyggelig med huldstyring
- Vær flere om at give huldscore og sammenlign resultaterne
- Suppler den visuelle huldscore med en rygspækscanner
- Bedøm huld i forhold til alder og årstid
- Tilpas fodertildelingen individuelt og i god tid før vinter (senest i september)

[Faktaark om pattegrisedødelighed](#)

Optimer klimaet i og omkring hytten

Pattegrisedødeligheden er generelt lavere om vinteren end om sommeren. Det skyldes bl.a., at der om sommeren er øget risiko for, at soen får varmemstress. Det er derfor vigtigt at gøre en indsats for at regulere temperaturen mest muligt. Dilemmaet er, at soen oplever varmemstress, når temperaturen når over 25 - 27°C, mens pattegrisene har brug for en temperatur på minimum 34°C i reden. Det er derfor vigtigt at sørge for rigeligt med halm til at holde pattegrisene varme, mens der arbejdes på at holde lufttemperaturen i hytten nede i sommerperioderne.

Tiltag der kan være med til at optimere klimaet i og omkring hytten

- Isolering af hytten
- Kalkning af hytten udvendigt (om sommeren)
- Skygge fra plade eller sejl
- Skygge fra beplantning
- God ventilation af hytten

[Læs mere i faktaarket her](#)

Har hytten den rette udformning?

De hytter du vælger til dine økologiske søer påvirker både:

- indeklimaet sommer og vinter
- soens trivsel
- beskyttelse af pattegrisene
- muligheder for tilsyn/overvågning, håndtering og sygdomsbehandling af dyrene

Det er derfor vigtigt at gøre sig nogle grundige overvejelser omkring hyttens funktioner, inden der indkøbes nye hytter, så de nye hytter kan være med til at reducere pattegrisedødeligheden på bedriften.

[Læs mere om, hvad du skal være opmærksom på i faktaarket her.](#)

Mindre kuldstørrelse vha. alternativ genetik

Når kuldstørrelsen er stor (over 16 pattegrise) er der en øget risiko for pattegrisedødelighed. Som det ser ud i dag, så adskiller det økologiske avlsmateriale sig ikke markant fra det konventionelle, og der fødes derfor generelt mange

grise i hvert kuld. Derfor arbejdes der intenst på at opnå en alternativ økologisk avlslinje, og der er allerede introduceret et særligt økologisk avlsmål, der er specifikt rettet mod fødsel af færre og mere robuste grise.

Samtidig peger nye undersøgelser på, at danske søer insemineret med Topigs Norsvin får mindre kuld med en højere fødselsvægt og en god levedygtighed. Afkommet har desuden flere funktionelle patter, hvilket er en fordel for søer i et produktionssystem med store kuld.

Resultaterne her stammer fra projektet VIPiglet. Hvis du er interesseret i at vide mere kan du finde meget mere information i de artikler, der har været bragt i forskellige landbrugsmedier (se listen herunder) og [en lang række artikler på engelsk, som kan findes her](#)

Aagaard-Schild, Sarah-Lina (2016) [Så varmt bliver det i farehytten](#). ØKOLOGI inspiration til jordbruget, 10 Februar 2016, pp. 16-17.

Kongsted, Hanne (2017) [Norsk genetik viser gode takter i faremarken](#). Økologi & Erhverv, 24 Februar 2017, p. 14.

Mathiesen, C. (2017) [Skygge til frilandsgrise er vigtig](#). Online at <http://okologi.dk/oekologi-og-erhverv/nyheder/2017/06/skygge-til-frilandsgrise-er-vigtig>, 5 Juli 2017.

Pedersen, L.J. (2014) [Et betydeligt løft til den økologiske svineproduktion](#). Nyhedsbrev, Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet, 14 Maj 2014.

Pedersen, L.J.; Schild, Sarah-Lina Aagaard; Bonde, Marianne and Serup, Tove (2017) [Er der brug for søer med ny genetik i dansk økologisk svineproduktion?](#) Økologi & erhverv, 14 December 2017, p.12

Rangstrup-Christensen, Lena (2016) [Flere dødsfødsler om sommeren i danske økologiske besætninger](#). ICROFS hjemmeside og Nyhedsbrev.

Rangstrup-Christensen, Lena (2015) [Stor variation i dødsårsag blandt økologiske pattegrise](#). Magasinet SVIN, November 2015

Schild, Sarah-Lina Aagaard (2015) [Sammenhæng mellem smågrises død og hytteklima kortlægges](#). Økologi & Erhverv, 27 November 2015 (578), p. 19.

Serup, Tove (2015) [Avl i svineproduktionen](#). Økologisk Nyhedsbrev, januar/februar 2015, Februar 2015, p. 10.

Serup, Tove and Rangstrup-Christensen, Lena (2015) [Data i stakkevis om døde grise](#). Landbrugsinfo, 29 May 2015, pp. 1-3


Sørensen, A.C. (2015) [Økologer sætter nyt avlsmål for søer](#). Landbrugsavisen, 10 April 2015 (564).

Sørensen, Christian (2016) [Den perfekte øko-so forudsætter uafhængigt avlsarbejde](#). Økologi og Erhverv, 4 Marts 2016, 584, p. 12.

Sørensen, Kaj Lund (2015) [Projekt vil fravænne en gris mere](#). Økologi & Erhverv, 11 September 2015, 573, p. 1



Sidst bekræftet: 04-07-2018 Oprettet: 04-07-2018 Revideret: 04-07-2018

 Tilmeld nyhedsbrev

Forfatter
Økologi Innovation



Konsulent
Linda Rosager Duve
Marketing & Fagkommunikation, Strategisk marketing
lrd@seges.dk

VIDEO: Driftsvejledninger for øko-slagtekyllinger

27.08.18

Toasting af hestebønner kan ikke betale sig

22.08.18

Aftale om handel med grovfoder

16.07.18

Tørken giver mulighed for rettidig etablering af vinterraps

16.07.18

Tidlig høst åbner mulighed for en ny foderafgrøde

16.07.18

[Vis alle](#)

Læs også

VIDEO: Driftsvejledninger for øko-slagtekyllinger

27.08.18

Økologisk Arealtilskud – husk ansøgning om autorisation

18.07.18

VIDEO: Økologiske planteavlere kan med fordel så korn på større rækkeafstand

13.07.18

Øko-svineproducent har succes med nyt foldkoncept

12.07.18



